

ВІДПОВІДНІСТЬ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИМОГАМ БОЙОВОЇ ГОТОВНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ МЕХАНІЗОВАНИХ ПІДРОЗДІЛІВ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК

Олександр ДЕСЯТКА

Академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

Анотація. У роботі проаналізовано систему контролю фізичної підготовленості військовослужбовців механізованих підрозділів сухопутних військ. Визначено напрямки застосування контролю для визначення рівня спеціальної фізичної підготовленості військовослужбовців та впливу на поліпшення рівня їх бойової готовності.

Ключові слова: фізична підготовка, фізична готовність, спеціальна фізична підготовленість, механізовані підрозділи.

Постановка проблеми та зв'язок із науковими та практичними завданнями. Аналіз бойових дій останніх десятиріч переконливо доводить, що механізація й автоматизація бойової техніки та озброєння, зміни у способах ведення збройної боротьби не знизили вимоги до фізичної та морально-психологічної готовності військовослужбовців.

Система контролю, відображаючи вимоги до фізичної готовності військовослужбовців у визначеній сфері розвитку засобів збройної боротьби, чинить істотний вплив на всі компоненти системи ФП військ. Насамперед слід відзначити, що процес оцінювання фізичної підготовки військової частини (підрозділу) має певну технологію, а індивідуальна фізична готовність військовослужбовців має суттєвий вплив на загальну оцінку з ФП.

Аналіз сучасної системи контролю ФП, який відображено в наказах і директивах МОУ та наукових працях провідних фахівців підтверджує недостатню об'єктивність системи оцінювання спеціальної фізичної підготовленості військовослужбовців і відсутність зв'язку з бойовою готовністю.

Дослідження виконувалося згідно з планом НДР Управління фізичною підготовкою Збройних сил України на 2008-2009 рр. за темою „НФП-2009”.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Поняття фізичної готовності військовослужбовців ввели спеціалісти фізичної підготовки, воно і трансформувалося паралельно з розвитком теорії ФП.

В. А. Шейченко, Т. Т. Джамгаров визначають, що фізична готовність – це такий конкретний фізичний стан військовослужбовців, який відповідає вимогам сучасного бою та дозволяє їм успішно виконувати бойові завдання стосовно їх бойового призначення [2].

В. Г. Дубровський розуміє фізичну готовність як конкретний фізичний стан людини, який забезпечує виконання певного виду діяльності і характеризується відповідною тілесною розвиненістю, певним функціональним станом організму та необхідним рівнем рухової підготовленості. Остання складова є найбільш суттєвим компонентом цього поняття. Визначення характеристик фізичної підготовленості до конкретної професійної діяльності, зокрема за конкретними умовами, доречно буде використовувати поняття "спеціальна фізична підготовленість" [2].

Питання спеціальної підготовленості досліджували ряд вчених (Ю. А. Бородин, 2002; В. Н. Красога, 2006; В. М. Романчук, 2007; І. С. Овчарук, 2008).

Упродовж декількох десятиліть військовими спеціалістами вивчалась система контролю фізичної підготовки військовослужбовців механізованих підрозділів сухопутних військ [5, 7].

У зв'язку з цим, актуальним буде проведення аналізу відповідності системи контролю фізичної підготовки до сучасних вимог бойової готовності військ.

Мета дослідження. Визначити можливі напрямки вдосконалення системи контролю фізичної підготовки сухопутних військ Збройних сил України.

Завдання.

1. Проаналізувати систему перевірки і оцінювання фізичної підготовки ЗСУ.
2. Визначити ступінь відповідності системи до вимог бойової готовності військово-службовців механізованих підрозділів сухопутних військ.

Основний матеріал дослідження. Найважливішим чинником, що забезпечує бойову готовність підрозділів, є бойове навчання особового складу, адже, якою б забезпеченою не була армія, роль людини залишається особливою. Крім того, значення навчального процесу постійно збільшується, насамперед збільшується значення фізичної та психологічної підготовки воїна. Зміни характеру бойових дій призводять до того, що малочисельні спецпідрозділи, які за своєю підготовкою не поступаються значним силам противника, набагато краще та якісніше виконують бойові завдання. Мета фізичної підготовки майбутніх офіцерів повинна ґрунтуватися на цих засадах. Як показує практика, фізична підготовка є навчальною дисципліною, що впливає на успішність навчання з інших видів бойової підготовки.

У зв'язку з цим розглянемо систему перевірки та оцінювання фізичної підготовки ЗСУ, як чиннику, що безпосередньо впливає на бойову готовність військовослужбовців і підрозділів сухопутних військ.

Оцінювання фізичної підготовленості військовослужбовців проводиться за результатами виконання стандартних комбінацій загальнофізичних та військово-прикладних вправ, розділених періодами повного або часткового відпочинку. Але професійна діяльність військовослужбовців механізованих підрозділів сухопутних військ вимагає комплексного прояву фізичних якостей та військово-прикладних навичок. На етапі професійного удосконалення військовослужбовців, у зв'язку з конкретизацією вимог професійної діяльності, оцінювання загального стану рухових функцій малоінформативне, а домінувати в контролі повинно, як і в спорті вищих досягнень, оцінювання спеціальної фізичної підготовленості. Так, під час контролю рівня підготовленості необхідно, щоб показники, відповідали віковим, кваліфікаційним особливостям тих, хто тренуються, та специфіці їх спортивної спеціалізації [8].

Така постановка завдання потребує введення у систему контролю поняття *«спеціальної фізичної підготовленості військовослужбовців»*.

Враховуючи відомості таблиці, можна зробити висновок, що при перевірці спеціальної фізичної підготовленості військовослужбовців механізованих підрозділів сухопутних військ, треба визначити їх фізичну готовність до виконання конкретних професійних дій, причому для різних військових спеціальностей вона може бути своя.

Таким чином, під час етапної перевірки слід здійснювати контроль спеціальної фізичної підготовленості військовослужбовців. Проте чинна система контролю не дозволяє отримати таку інформацію.

Одним із спеціальних завдань фізичної підготовки для особового складу механізованих частин і підрозділів є виховання згуртованості та удосконалення навичок у колективних діях на тлі великих фізичних і психічних навантажень. Це пов'язано з тим, що від згуртованості бойових колективів багато в чому залежить успіх у бою. Засобом контролю цього чинника є марш-кидок на 5 або 10 км у складі підрозділу. Як доповнення до цього передбачена перевірка військовослужбовців у складі відділень (6 – 10 чоловік) за умовами контрольно-перевірного комплексу (варіант А або Б), яка проводиться в окремий день. Виконання комплексу зараховується підрозділу, якщо 70 % військовослужбовців виконали його за 10 хвилин. Загальне оцінювання з фізичної підготовки знижується на 1 бал, якщо один із підрозділів не виконує вимог КПК.

Слід зазначити, що цей комплекс єдиний для усіх Збройних сил і тому не дозволяє диференціювати підготовленість військовослужбовців в залежності від специфіки бойового застосування підрозділів.

Таблиця 1

**Контрольні вправи з урахуванням спеціалізації фізичної підготовки
особового складу сухопутних військ України**

№	Рід сухопутних військ	Фізичні якості та навички, до яких пред'являються підвищені вимоги	Вправи, що визначають специфіку військово-професійної діяльності військовослужбовців
1	Механізовані частини і підрозділи, частини і підрозділи радіаційного, хімічного бактеріологічного захисту	Загальна витривалість та здатність до здійснення тривалих маршів на лижах і марш-киджів по пересіченій місцевості; удосконалення навиків в подоланні перешкод; виховання згуртованості та удосконалення навиків в колективних діях на фоні великих фізичних і психічних навантажень;	Біг на 1,3,5 км, марш кидки на 5 та 10 км, лижна гонка на 5 та 10 км, загальна контрольна вправа на смузі перешкод.
2	Танкові, самохідні артилерійські, інженерні частини і підрозділи	Сила, силова витривалість і спритність; виховання згуртованості та удосконалення навиків в колективних діях на фоні великих фізичних і психічних навантажень;	Підтягування, підйом перевертанням, КАВ, згинання і розгинання рук в упорі на брусах, КСВ, Біг 100 м, 10х10м, 400 м, ривок гири 24 кг, присідання з гирею 24 кг,
3	Артилерійські, ракетні, зенітно-артилерійські, зенітно-ракетні частини і підрозділи, частини і підрозділи військ зв'язку	Сила, силова і швидкісна витривалість; виховання згуртованості та удосконалення навиків в колективних діях на фоні великих фізичних і психічних навантажень;	Підтягування, підйом перевертанням, КАВ, згинання і розгинання рук в упорі на брусах, КСВ, 400 м, ривок гири 24 кг, присідання з гирею 24 кг,
4	Аеромобільні і розвідувальні частини і підрозділи, частини і підрозділи спеціального призначення	Загальна витривалість, здатність до здійснення тривалих марш-киджів і маршів на лижах по пересіченій місцевості і спритності; удосконалення навиків в подоланні перешкод; формування готовності до рукопашної сутички з чисельно переважаючим противником; виховання згуртованості та удосконалення навиків в колективних діях на фоні великих фізичних і психічних навантажень.	Біг на 1,3,5 км, марш кидки на 5 та 10 км, лижна гонка на 5 та 10 км, загальна контрольна вправа на смузі перешкод. РБ -2, РБ-3

Висновок

Таким чином, проведений аналіз дозволяє визначити основні тенденції функціонування системи контролю фізичної підготовки військовослужбовців механізованих підрозділів сухопутних військ. У теперішній час перевірка й оцінювання в ЗС України здійснюється за двома рівнями. Під час перевірки оцінюється:

- загальна фізична підготовленість за результатами виконання вправ, що характеризують розвиток основних фізичних якостей;
- військово-прикладна фізична підготовленість, зміст якої становлять вправи військово-прикладного спрямування (подолання смуги перешкод, військово-прикладне плавання, лижна підготовка, марш-кидки на 5 і 10 кілометрів, рукопашний бій, метання гранати).

Контрольно-перевірні комплекси (варіант А і Б) для курсантів ВВНЗ і військовослужбовців строкової служби, дозволяють оцінити комплексний прояв фізичних якостей без урахування специфіки професійної діяльності.

Недосконалість системи перевірки ФП виражається у відсутності третього рівня контролю – перевірки та оцінювання спеціальної фізичної підготовленості військовослужбовців.

жбовців. Ситуація, що склалася, потребує заходів щодо удосконалення системи контролю ФП дял органічного злиття з усією системою бойової підготовки. При цьому мета ставиться одна – забезпечення ефективного функціонування системи перевірки та оцінювання ФП військовослужбовців.

Пропозиції. Ми вважаємо, що для визначення спеціальної фізичної підготовленості військовослужбовців до бойової діяльності необхідно ввести в систему контролю ФП спеціалізовані комплексні вправи для особового складу механізованих підрозділів Сухопутних військ.

Список література

1. *Бородін Ю. А.* Обґрунтування нормативних вимог, системи перевірки та оцінки з фізичної підготовки ВС України / Ю. А. Бородін, В. Б. Добровольський, О. М. Максимцов, О. О. Мальцев // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. за ред. С. С. Єрмакова. – Х. : ХХІІІ, 2001. – № 28. – С. 87-91.
2. *Демьяненко Ю. К.* Научное обеспечение физической подготовки / Ю. К. Демьяненко, И. А. Кузнецов. – СПб. : ВИФК, 1999. – 38 с.
3. *Красота В. М.* Спеціальна фізична підготовка офіцерів чергового бойового розрахунку командного пункту Військово-морських сил України : автореф. наук. ступеня канд. Наук з фіз. виховання і спорту : спец. 24.00.02 “Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / В. М. Красота. – Х. : ХДАФК, 2007. – 20 с.
4. *Овчарук І. С.* Система фізичної підготовки майбутніх фахівців з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій : автореф. дис. канд. наук з фіз. виховання і спорту : спец. 24.00.02 “Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / І. С. Овчарук; ЛДУФК – Л., 2008. – 20 с.
5. *Петрачков О. В.* Найбільш інформативні показники фізичної та професійної підготовленості військових фахівців / О. В. Петрачков // Педагогічні науки: реалії та перспективи : зб. наук. пр. / за ред. О. В. Тимошенка. – К. : вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – Вип. 14. – С. 161-165.
6. *Романчук В. М.* Напрямки вдосконалення системи фізичної підготовки військовослужбовців Збройних Сил України / В. М. Романчук, С. В. Романчук // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту Укр. – Л., 2009. – Вип. 13, т. 4. – С. 172-178.
7. *Сухорада Г. І.* Спортивно-масова робота у вищих військових навчальних закладах (на прикладі курсантів-зв'язківців) : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : спец. 24.00.02 “Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Г. І. Сухорада : ЛДЦФК – Л., 2003. – С. 15-16.
8. *Платонов В. Н.* Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте / В. Н. Платонов. – К.: Олимпийская литература, 1997. – С. 354-359.

СООТВЕТСТВИЕ СИСТЕМЫ КОНТРОЛЯ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ ТРЕБОВАНИЯМ БОЕВОЙ ГОТОВНОСТИ ВОЕННОСЛУЖАЩИХ МЕХАНИЗИРОВАННЫХ ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ СУХОПУТНЫХ ВОЙСК

Олександр ДЕСЯТКА

Академія сухопутних військ імені гетьмана П. Сагайдачного

Анотація. В роботі проаналізовано систему контролю фізическої готовності війнослужачих механізованих підрозділів сухопутних військ з метою визначення її максимальної об'єктивності, оперативності, універсальності і доступності.

Определены направления усовершенствования системы контроля физической подготовки в сухопутных войсках Вооруженных сил Украины для повышения уровня боевой готовности военнослужащих.

Ключевые слова: физическая подготовка, физическая готовность, специальная физическая подготовленность, механизированные войска.

**ACCORDANCE OF PHYSICAL PREPARATION SYSTEM CHECKING
TO THE ALERTNESS REQUIREMENTS OF SERVICEMEN
OF GROUND FORCES MECHANIZED SUBSECTIONS**

Alexander DESYATKA

Hetman Petro Sagaydachniy Ground Forces Academy

Annotation. The checking of servicemen physical preparedness of the Ground forces system mechanized subsections is analysed with the determination purpose of it maximal objectivity, operationability, universality and availability. Certainly perfection directions of the physical preparation checking system with the purpose increase of level of servicemen alertness has determined in the article.

Key words: physical training, physical readiness, special physical preparedness, mechanized subsections.